7/570

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Personel Genel Müdürlüğü

SAYI : B.07.0.PER.0.29/6-22-513
KONU : Yazılı Soru Önergesi

13.06.2003* 26160

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı'nın 28.05.2003 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-1790 sayılı yazısı.

İstanbul Milletvekili Sayın Emin ŞİRİN'in, 7/570-1793 esas sayılı yazılı soru önergesinde belirtilen ve tarafımca cevaplandırılması istenen sorulara ilişkin cevabımız aşağıda sunulmuştur:

1) Dünya tütün üretimi 1998-2000 yılları arasında 6 milyon ton dolaylarında, 2001-2002 yılları arasında ise 5.6 milyon ton civarında gerçekleşmiştir. Oriental (şark tipi) tütün üretimi ise 500.000 ton civarında olup, yıllık 160.000 ton üretim ile Türkiye en büyük oriental tütün üreticisi ülke durumundadır. Diğer oriental tütün üreticisi ülkeler arasında Yunanistan, Bulgaristan ve Makedonya başta gelmektedir.

Oriental tütünler ülkemizde üretilen Türk tipi sigaralarda % 100, tüm dünyada yaygınlaşmakta olan Amerikan harmanlı sigaralarda ise % 10-15 oranında kullanılmaktadır. Amerikan harmanlı sigaralara olan talebin tüm dünyada giderek artması, oriental tütüne olan ihtiyacı daha da artıracaktır. Destekleme alımları sonucu ortaya çıkan stokların makul seviyelere çekilebilmesi halinde önümüzdeki yıllarda tütün ihracatının miktar ve değer bazında daha da artacağı tahmin edilmektedir.

2) II. Dünya Savaşından sonra dünyada değişen sigara içim zevki nedeniyle Flue-Cured, Burley ve Oriental tütünlerle harmanlanan Amerikan harmanlı (blended) sigaralara olan talep özellikle gelişmiş ülkelerden başlayarak artmış, bu durum 1980'li yıllarda ülkemize de yansımıştır.

SAYI : B.07.0.PER.0.29/6-22-513
KONU :

Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın beraberinde getirmiş oldukları markalar, yasal olmayan yollardan da ülkemize önemli miktarlarda girmeye başlamıştır. 1984 yılı Nisan ayından itibaren ekonomik tedbirlerle kaçakçılığı önlemek, yasal olmayan yollardan giren sigaranın yol açtığı vergi kayıplarını azaltmak amacıyla TEKEL Genel Müdürlüğü eliyle blended sigaraların yurt içinde üretilmesine başlanması ile birlikte 1995 yılından bu yana önemli miktarda sigara ithalatı yapılmamıştır.

3) Ülkemizde tüketilen Türk tipi (tamamen Türk tütününden imal) ve Amerikan harmanlı sigaralar tamamen ülkemizde üretilmektedir. Bu nedenle sigara ithalatı yok denecek mertebeye inmiş bulunmaktadır.

4) Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri (TEKEL) Genel Müdürlüğü 2000 yılında 80.8 trilyon TL, 2001 yılında 221.9 trilyon, 2002 yılında ise 303.8 trilyon TL kâr etmiştir. Kuruluş zararı bulunmamaktadır.

5) Yurt içinde özel sektörün üretime başladığı 1991 yılından önce TEKEL tarafından üretilen sigaraların pazar payı % 80-85, ithal sigaranın pazar payı ise % 15-20 dolaylarındadır. 1993 yılında Philsa ve JTİ'nin yurtiçinde sigara üretimine başlaması ile birlikte TEKEL'in pazar payında tedrici azalma görülmüştür. 2002 yılında TEKEL'in pazar payı % 70 civarında olmuştur.

6) Sigara pazarının özel sektör üretimine açılması ile birlikte sigara üretiminde tam bir rekabet yaşanmaktadır. TEKEL Genel Müdürlüğü TEKEL 2000, TEKEL 2001 sigaralarını piyasaya sunarak, pazar payını önemli ölçüde korumuştur.

Ancak son yıllarda sert paket sigara talebi hızla artmış, sert paket sigara kapasitesi kamu yatırımındaki kısıtlamalar nedeniyle aynı hızla artırılamadığından sert paket sigara talebi tam olarak karşılanamamıştır.

7) TEKEL Genel Müdürlüğü'nün elinde destekleme tütün alımları sonucu yurt içi ve yurt dışı talebin üzerinde stoklar oluşması, tütün işleme kapasitesinin yetersiz, mevcut işleme teknolojisinin eski olması nedeniyle işlenmemiş tütünler TEKEL tarafından yurt içi alıcılara satılmış, bu alıcılar tarafından ülkemizde işlenen tütünlerin ihracı işlenmiş tütün olarak gerçekleştirilmiştir.

SAYI : B.07.0.PER.0.29/6-22-513
KONU :

8) TEKEL tarafından satılan tütünlerin ortalama fiyatları 1999 yılında 2.72 ABD Doları/kg, 2002 yılında ise 1.93 ABD Doları/kg olarak gerçekleşmiştir. Daha önceki yıllarda 6.5 Dolar/kg seviyesinde Japon monopolüne ihraç edilen tütünün miktarı sadece 100 ton olup, son derece özel bir durumu ifade etmektedir.

Tütün ihraç fiyatlarında önceki yıllara göre oluşan göreceli düşüşün ana nedeni, kurlarda meydana gelen yüksek orandaki değişiklikler, destekleme alımları nedeniyle oluşan stokların mevcudiyetidir.

Mevcut tütün stoklarının en isabetli şekilde değerlendirilmesi amacıyla çalışmalar sürdürülmektedir.

9) Özel Tüketim Vergisinde 08.01.2003 tarihinde yapılan ayarlamalar sonucu halen sigaralar üzerinde alınmakta olan vergilerin perakende satış fiyatı içindeki payı % 71-74 dolaylarına ulaşmıştır. Bu oran Avrupa Birliği üyesi ülkeler ile uyum göstermektedir.

Ülkemizdeki sigara sanayinin Türk tütüncülüğü ile yakın ilişkisi bulunmaktadır. Alınacak vergilerin sektörün hayatiyetini sürdürebilir seviyelerde olması hususuna özen gösterilmektedir.

Bilgilerine arz ederim.

Kemal UNAKITAN
Maliye Bakanı